

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики

**Матеріали
XVI Міжнародної науково-практичної конференції**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

«Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики»

Матеріали
XVI Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса – 2023

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

М 432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 23 травня 2023 р. (протокол № 11).

Редакційна колегія: Міусов М.В., д.т.н., проф. (голова редколегії); Голіков В.А. д.т.н., проф.; Шемякін О.М., д.ю.н., проф.; Примачов М.Т., д.е.н., проф.; Савінова Н.А. д.ю.н., с.н.с.; Сотниченко Л.Л., д.е.н., доцент; Доннікова І.А., д.ф.н., доцент; Ковбан А.В., к.ю.н., доцент; Скоробагатько А.В., д.ю.н., доцент; Степанов С.В., к.ю.н., доцент та інші.

Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». – Одеса: НУ «ОМА», 2023 – 150 с.

У збірник увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики», що відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 5-6 травня 2023 р.

Видання містить аналіз актуальних проблем ефективного правового регулювання та управління в сфері використання морегосподарського комплексу та інфраструктури в умовах війни та миру. Пропонуються дослідження окремих аспектів історії морського права, міжнародних економічних відносин, стратегічного управління на підприємствах і організаціях морського та річкового транспорту.

УДК 341.225(082)

ББК 67.912.412

Надані учасниками матеріали надруковані із збереженням авторської редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

© Національний університет «Одеська морська академія», 2023

ЗМІСТ

Розділ І. МОРСЬКЕ ПРАВО В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МИРУ

Балобанов О.О.

Деякі спеціальні питання державного регулювання безпеки судноплавства 7

Boyko Inna

Full-scale military invasion of the Russian Federation into Ukraine as a challenge for international law 9

Іванова А.В.

Актуальні питання судноплавства під час Російсько-Української війни 12

Костиця О.В.

Правовий аспект встановлення коридорів безпеки та шляхів руху суден у північно-західній частині Чорного моря під час війни в Україні..... 15

Краснікова О.В.

Нормативно-правове забезпечення реалізації Україною Угоди про асоціацію в галузі морських транспортних послуг 18

Палько В.І.

Підстави виїзду моряків за межі України під час дії воєнного стану 23

Переверзєва О.С.

Відповідальність держав за забруднення морського середовища під час збройних конфліктів 26

Півторак Г.Ф.

Вплив забруднення нафтою на екосистему Чорного моря 29

Розділ ІІ. МЕНЕДЖМЕНТ

Бабаченко М.В.

Удосконалення системи оцінки персоналу судноплавних компаній 32

Бурмака Л.О.

Взаємозв'язок маркетингу та логістики на підприємствах 36

Головченко О.М.

Шляхи розвитку прикордонних регіонів України на основі перетворень транспортної інфраструктури..... 38

Голубкова І.А.

Проблеми удосконалення безпеки круїзного судноплавства в Україні..... 42

Кокорєва О.О.

Параметричні особливості функціонування морської галузі 45

Кучер І.С.

Палько В.І.

к.ю.н., доцент

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Національного університету «Одеська морська академія»

ПІДСТАВИ ВИЇЗДУ МОРЯКІВ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія російської федерації та її безпідставне повномасштабне вторгнення на територію України змусили весь державний апарат і суспільство в цілому перейти до оперативного функціонування в умовах правового режиму воєнного стану.

В Україні згідно Указу Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України № 2102-IX від 24 лютого 2022 року, з 24 лютого 2022 року введено воєнний стан в Україні відповідно до п.3 3. у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" [1].

Та, на жаль, війна ще триває. Тож воєнний стан Указом Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 1 травня 2023 року № 254/2023 продовжений строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 20 травня 2023 року строком на 90 діб[2].

З початком дії воєнного стану в Україні моряки дістатися до свого судна і вирушити в рейс вони не могли.

18 травня на сайті Президента України з'явилась петиція «Про надання морякам дозволу на виїзд закордон».

2 вересня 2022 року Президент України Зеленський В.О. звернувся до Прем'єр-міністра Шмигала Д.А. з проханням опрацювати порушене в електронній петиції питання, розміщену на вебсайті Офіційного інтернет-представництва Президента України 8 липня 2022 року електронну петицію Ю.Кравченко "Щодо надання особливого статусу громадянам України, які є працівниками морського транспорту (морякам), в тому числі морякам внутрішніх вод, на перетин державного кордону України (виїзд з України) в період проведення загальної мобілізації відповідно до Указу Президента

України від 24 лютого 2022 року № 65/2022 "Про загальну мобілізацію", затвердженого Законом України від 03.03.2022 № 2105-IX", яку підписали понад 25 тис. осіб [3].

Після тривалих обговорень постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України» від 2 вересня 2022 р. № 992 були визначені підстави виїзду моряків за межі України [4].

Відповідно до пункту 2-12. Правил перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 у разі введення на території України воєнного стану громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років мають право перетинати державний кордон України, якщо вони прямують для роботи на морських суднах, суднах внутрішнього плавання у складі екіпажів таких суден або для проходження практичної підготовки на суднах.

Для перетину державного кордону України такі особи повинні надати такі документи:

1) курсанти закладів освіти:

- посвідчення особи моряка;
- довідку від закладу освіти щодо направлення курсанта для проходження практичної підготовки на судні під українським або іноземним прапором;
- військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки;

2) особи, які прямують для роботи на суднах у складі екіпажів суден, що здійснюють рейси до/з морських портів України, та які здобули відповідну освіту та кваліфікацію до 24 лютого 2022 р., і випускники закладів освіти, які завершили навчання у період воєнного стану:

- посвідчення особи моряка;
- суднову роль (список осіб суднового екіпажу) (crew list);
- підтвердження від Адміністрації судноплавства про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів;

3) інші особи, які прямують для роботи на морських суднах, суднах внутрішнього плавання у складі екіпажів таких суден та які здобули відповідну освіту та кваліфікацію до 24 лютого 2022 р., і випускники закладів освіти, які завершили навчання у період воєнного стану:

- посвідчення особи моряка;
- підтвердження від Адміністрації судноплавства про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів;

-військово-облікові документи з відповідними відмітками районного (об'єднаного районного), міського (районного у містах, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Особи, зазначені у підпункті 3 цього пункту, під час перетину державного кордону України повинні мати трудовий договір (контракт) для роботи на морському судні, судні внутрішнього плавання або лист від судовласника, оператора судна про намір укласти з громадянином України трудовий договір (контракт) для роботи на морському судні, судні внутрішнього плавання.

Адміністрація судноплавства у дводенний строк з моменту отримання завірених копій документів від осіб, зазначених в абзаці першому цього пункту (крім курсантів закладів освіти), видає таким особам підтвердження про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів у довільній формі за підписом Голови Адміністрації судноплавства або його заступника, яке містить гербову печатку або на яке накладено кваліфікований електронний підпис.

Особи, зазначені у підпункті 3 цього пункту, після отримання від Адміністрації судноплавства підтвердження про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів, а також особи, зазначені у підпункті 1 цього пункту, які досягли віку від 18 до 60 років та отримали довідку від закладу освіти щодо направлення курсанта для проходження практичної підготовки на судні під українським або іноземним прапором, зобов'язані особисто в семиденний строк повідомити відповідним органам, де вони перебувають на військовому обліку, та отримати дозвіл на виїзд з місця проживання від керівника відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки (військовозобов'язані та резервісти СБУ, Служби зовнішньої розвідки України - дозвіл відповідного керівника) для пред'явлення уповноваженим службовим особам Держприкордонслужби під час перетину кордону.

Особи, зазначені в абзаці першому цього пункту, можуть безперервно перебувати за кордоном не більше строку дії трудового договору (контракту).

Отже, українські моряки в установленому порядку можуть безперешкодно виїжджати за межі України.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

2. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 1 травня 2023 року № 254/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254/2023#n2>.

3. Відповідь Президента України на електронну петицію № 22/137864-еп "Щодо надання особливого статусу громадянам України, які є працівниками морського транспорту (морякам), в тому числі морякам внутрішніх вод, на перетин державного кордону України (виїзд з України) в період проведення загальної мобілізації відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 65/2022 "Про загальну мобілізацію", затвердженого Законом України від 03.03.2022 № 2105-IX", розміщену на веб-сайті Офіційного інтернет-представництва Президента України. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/137864>.

4. Про внесення зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2022 р. № 992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2022-%D0%BF#n11>

Переверзєва О.С.

*к.ю.н., старший науковий співробітник
відділу міжнародного права
та порівняльного правознавства
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ МОРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Потреба охорони морського середовища посилюється через військово-технічний прогрес і військовий потенціал деяких держав світу, що може спричинити значну шкоду. В результаті це призводить до руйнівного впливу на довкілля, в тому числі в спосіб забруднення морських просторів, атмосферного повітря. Тому, зусилля держав на міжнародній арені не допустити в період збройних конфліктів спричинення шкоди морському середовищу, природному середовищу та цивільному населенню.

Питання, які стосуються відповідальності держав за забруднення морського середовища досліджувалися українськими вченими: Г.О. Анцелевичем, В.Г. Буткевичем, М.М. Гнатовським, В.Н. Денисовим, О.С. Переверзєвою, А.Л. Чернявським, Ю.С. Шемшученко та ін.

Проблема міжнародно-правової відповідальності за забруднення морського середовища, а саме, за невиконання міжнародних зобов'язань з охорони морського середовища – складова загальної проблеми міжнародно-правової відповідальності держав та відноситься до інституту міжнародної